

Kommunförbundets program för EU-valet 2019

Redaktör: Erja Horttanainen

Finlands Kommunförbund

Bilder: Kommunförbundets bildarkiv (s. 1, 3, 7, 8, 25, 28, 29 och 30), Andra linjen 14

övriga bilder Heli Sorjonen

00530 Helsingfors

Helsingfors 2019

Telefon +358 9 7711

© Finlands Kommunförbund

www.kommunforbundet.fi

Europeiska unionens
framtid påverkar
kommunerna och
landskapen

Många av den senaste tidens händelser och beslut både i Europa och på andra håll i världen påverkar Europeiska unionens framtid. EU måste bereda sig på Storbritanniens utträde ur unionen. Utrikes- och säkerhetspolitiken kräver allt mer fokus, och det krävs gemensamma åtgärder för att stärka den ekonomiska konkurrenskraften. Det går inte att utesluta risken för en ny finanskris. Den åldrande befolkningen och en växande ojämlikhet i samhället gäller de flesta länder i Europa i någon form. Den ökande terrorismen och instabiliteten i Europas gränsområden medför ett hot för freden och säkerheten. En enhetlig och samarbetsinriktad union är en förutsättning för att Europa i ett framtidsperspektiv ska kunna behålla sin ställning globalt och förbättra medborgarnas välfärd.

Det är nödvändigt att EU:s befogenheter har fastställts på ett tydligt sätt. EU bör agera målmedvetet inom de områden som hör till dess befogenhet. Det är bra om vissa länder kan tillåtas gå framåt i olika takt, men i huvudsak bör EU-bestämmelserna gälla hela unionen.

Många av EU:s centrala lagstiftningsprojekt påverkar regional- och lokalförvaltningen i hög grad. Kommunerna och landskapen i Europa har en oumbärlig roll i verkställandet av EU-lagstiftningen med tanke på hela rättsaktssystemet. I EU:s lagstiftningsarbete har det under de senaste åren inte fästs tillräcklig uppmärksamhet vid särdragen i de nordiska samhällena. Bland annat offentlighetsprincipen, inflytandet på lokal nivå och glesbygden kräver speciallösningar i utvecklingen av en gemensam europeisk lagstiftning.

Regionernas konkurrenskraft ligger på olika nivå och de kulturella skillnaderna är stora också i Europa. Den europeiska mångfalden bör ändå ses som en rikedom och kapital för byggande av framtiden. Man bör värna om de gemensamma europeiska värderingarna. Människovärde, frihet, demokrati, jämlikhet och rättsstatsprincipen är värderingar som Europa inte kan avsäga sig.

Kommunernas och landskapens livskraft

Sammanhållningspolitiken och den gemensamma lantbrukspolitiken i fokus under EU:s programperiod 2021—2027

EU-kommissionens utgångspunkt inför följande budgetperiod 2021—2027 har varit att svara på globaliserings utmaningar bland annat genom att stödja kompetens och innovationer, sysselsättning och delaktighet. Klimatförändringen och invandrings-, säkerhets- och försvarsfrågorna för med sig utmaningar som också ska tacklas genom EU:s gemensamma budget. För följande programperiod har kommissionen föreslagit betydande nedskärningar i finansieringen av den för Finland så viktiga sammanhållningspolitiken, dvs. region- och strukturpolitiken, och framförallt i den gemensamma lantbrukspolitiken.

Det är i kommunerna och i regionerna som åtgärderna för att främja hållbar tillväxt och social sammanhållning konkretiseras och det involverar ett stort antal olika aktörer, inklusive medborgarna. Särdragen för de glesbebyggda regionerna i Östra och Norra Finland har

noterats i Finlands anslutningsfördrag, vilket bör beaktas också under kommande programperiod. Strategierna för smart specialisering kommer också under följande programperiod att vara viktiga instrument för att främja regional tillväxt och innovationer i hela Finland.

Kommunernas roll som byggare och främjare av lokal och regional livskraft och en hållbar verksamhetsmiljö och som den aktör som står medborgarna närmast, kommer att betonas allt mer i framtiden. I arbetet för ett grönare och koldioxidsnålare Europa är det viktigt att trygga de lokala möjligheterna att fortsätta utveckla klimatåtgärderna och åtgärderna för cirkulär ekonomi. EU-finansiering bör kunna användas också för att främja sysselsättning, social rättvisa, likabehandling, jämställdhet samt integration av invandrare och för utveckling som utgår från medborgaraktörer i stadsregionerna och på landsbygden.

Den lokala och regionala nivån bör få en större roll i det nationella genomförandet av sammanhållningspolitiken, den gemensamma lantbrukspolitiken och landsbygdsutvecklingen. Reglerna och genomförandet bör ligga på rätt nivå enligt subsidiaritetsprincipen. Beslut i frågor som hör till den regionala eller lokala beslutsnivån, bör inte fattas på EU-nivå eller nationell nivå. Också under EU:s följande programperiod finns det förutsättningar att fortsätta med det resultatrika utvecklingsarbetet som beaktar särdragen med utgångspunkt i de lokala och regionala styrkorna och möjligheterna.

Viktigt att utveckla samarbetet i Finlands närområden också i framtiden

Gränsområdessamarbetet bör utvecklas både vid EU:s inre och yttre gränser. I lagstiftningen som gäller EU:s följande programperiod bör havs-områdessamarbetet ha samma ställning som samarbetet vid landsgränser. I samarbetet över EU:s inre gränser är det viktigt att trygga programmyndigheternas nära kontakter till samsarbetsområdenas företag, kommuner, läroanstalter och medborgare.

För Finlands del är i synnerhet samarbetet i Östersjöområdet och den arktiska regionen samt gränsområdessamarbetet med Ryssland viktigt. Östersjöområdet omfattas av EU:s första makro-områdesstrategi och samarbetet för genomförandet av strategin bör stärkas också framöver.

För de finländska kommuner och landskap som ligger vid ryska gränsen är det angeläget att samarbetet vid EU:s yttre gränser mot Ryssland tryggas också under EU:s följande programperiod. Av alla EU-länder har Finland den längsta gemensamma gränsen med Ryssland. Tack vare samarbetet med Ryssland över de yttre gränserna har man bland annat främjat investeringar, företagsverksamhet, miljösamarbete samt kulturverksamhet, vilket har ökat livskraften i gränsområdena. På lång sikt omfattas området på Europeisk nivå av nya ekonomiska och geopolitiska risker, men också möjligheter. Betydelsen av goda relationer mellan gränsområden ökar och det förutsätter en tillräcklig programfinansiering för samarbetet med Ryssland.

Integrerad EU-politik för den arktiska regionen

Den integrerade EU-politiken för den arktiska regionen omfattar tre prioriterade områden: klimatförändringen och skyddet av den arktiska miljön, hållbar utveckling i den arktiska regionen och i omgivningen samt internationellt samarbete i frågor som gäller den arktiska regionen.

Centrala frågor för de finländska kommunerna och landskapen är en hållbar användning av naturresurserna, fungerande transport- och dataförbindelser, främjande och produktifiering av innovationer samt beaktande av de möjligheter digitaliseringen innebär för att upprätthålla och utveckla lokala näringar, lokal kompetens och kultur. Det är också viktigt att ursprungsbefolkningens kunskaper om den arktiska regionen tas till vara och att de medverkar i beslutsfattandet samt att olika parter synpunkter samordnas på nationell och regional nivå.

Kommunförbundet understryker att de lokala och regionala myndigheterna bör involveras i centrala program och projekt som stöder det regionala samarbetet, transportförbindelserna och en hållbar ekonomisk utveckling i den arktiska regionen. Det är viktigt att beakta de arktiska städernas roll i utvecklingsarbetet. Investeringar i städernas infrastruktur och till exempel energieffektiva lösningar och organiseringen av tjänster för befolkningen skapar ny företagsverksamhet särskilt i gleset befolkade områden.

Transport och TEN-T -nätverket

EU:s transportpolitik bör främja EU:s konkurrenskraft genom bättre mobilitet och tillgänglighet i regionerna. EU bör samtidigt skapa förutsättningar för hållbar mobilitet och för förverkligandet av klimatmålen inom transportsektorn.

För Finlands del är det viktigt att de regionala skillnaderna inom unionen beaktas i EU:s transportpolitik. Alla metoder lämpar sig nödvändigtvis inte för Finland bland annat på grund av landets geografiska förhållanden, glesbefolkade områden, långa avstånd och transportsträckor. En alltför detaljerad lagstiftning på EU-nivå bör undvikas. Vid beredningen av åtgärder bör man alltid utreda deras ekonomiska verkningar och andra konsekvenser för kommunerna och regionerna och sträva efter kostnadseffektiva lösningar.

Med tanke på Finlands kommuner och regioner är det viktigt att förbindelserna som är betydande för Finland beaktas i utvecklingen och finansieringen av det transeuropeiska transportnätet (TEN-T). Det är ytterst viktigt att förlänga det transeuropeiska transportnätet TEN-T från Helsingfors via Torneå till Luleå med tanke på utvecklingen av Finlands förbindelser. Detta skulle stärka den arktiska dimensionen och göra det möjligt för Finland att utnyttja EU-finansiering för utvecklingen av stambanan och regionens övriga transportinfrastruktur. Det skulle öka antalet banprojekt som är berättigade till EU-stöd.

Av banavsnitten i Finland hör i dagsläget Åbo-Helsingfors-Vainikkala till det transeuropeiska transportnätet. Ett effektivare utnyttjande av EU-finansiering är absolut nödvändig för finansieringen av Finlands transportinfrastruktur. Viktigt med tanke på de internationella förbindelserna är också EU-finansieringen för Rail Baltica och förberedelserna för en revidering av riktlinjerna i TEN-T som kommissionen inleder 2023, och som gäller bland annat Tallinn-tunneln.

För att minska transportutsläppen bör EU-finansieringen prioritera projekt som främjar hållbar mobilitet och transport samt förbättrar tillgängligheten.

Aktuella frågor i EU-beredningen gäller bland annat ren fordonsteknik, alternativa drivkrafter och infrastrukturen för distribution av dessa samt frågor som gäller offentlig upphandling. I konsekvensbedömningen av de nya metoderna för utsläppsminskning är det viktigt att utveckla och ta i bruk livscykelbedömning (well to wheels), för att bedömningsperspektivet inte ska vara för snävt (tank to wheels). Metoderna för att minska utsläppen bör vara kostnadseffektiva. Lokala och regionala offentliga aktörer bör ha prövningsrätt i fråga om vilka lösningar som är mest kostnadseffektiva och som lämpar sig för de lokala förhållandena.

Städerna har en betydande roll när det gäller att nå utsläppsmålen för transportsektorn. Kollektivtrafiken är grunden för en fungerande och hållbar stadstrafik och nya mobilitetstjänster och stöder målen för en hållbar stadsutveckling. Man bör trygga stadsregionernas möjligheter att också i fortsättningen utveckla sina kollektivtrafiksystem på ett övergripande sätt i enlighet med EU:s förordning om kollektivtrafik på järnväg och väg.

EU:s stadspolitik bör bli smidigare

Städernas och stadsregionerna har fått en starkare roll som livskraftsfrämjare och drivkrafter för ekonomin. Städerna sammanför invånarnas sociala miljöer och möjliggör nätverkande för företag och anställda. Det här skapar förutsättningar för ekonomisk tillväxt, export och utveckling av digitala produkter.

Städernas betydelse som drivkrafter för ekonomin och också som främjare av stadspolitik bör stödjas ytterligare och utvecklas på ett konkret plan. Social sammanhållning är en nyckelfråga för städerna. Det är också en förutsättning för att målen för ekonomisk tillväxt och sysselsättning inom unionen ska kunna nås. Åtgärder för att främja social sammanhållning och motverka segregationens skadliga effekter står i fokus för stadspolitik. Städerna är föregångare i arbetet för att bekämpa klimatförändringen. Utan städernas insatser går det inte att nå målen för att minska växthusgasutsläppen i EU eller nationellt. Partnerskap är av yttersta vikt för att nå målen.

Riktlinjerna för respektive lands stadspolitik fattas på nationell nivå. EU kan erbjuda möjligheter, incitament och informativ styrning genom att sprida bästa praxis.

De viktigaste verktygen för EU:s stadspolitik är gemenskapsinitiativet Urbact som är ett instrument för att utkristallisera och förmedla bästa praxis och information mellan städerna. Detta stöder konkret nätverkandet mellan städer. Det andra – och kanske ännu viktigare –

instrumentet är EU:s urbana agenda som syftar till att ta fram och utveckla bästa praxis, bättre finansiering, bättre lagstiftning och bättre information inom stadspolitik. Utöver de här åtgärderna omfattar EU:s stadspolitik också finansiering av en hållbar stadsutveckling (av ERUF-medlen för stadsutveckling planeras respektive lands andel öka från 5 till 6 procent under den nya programperioden) samt finansiering av innovativa åtgärder för stadsutveckling (UIA).

Med tanke på genomslagskraften är det ytterst viktigt att resultaten från EU:s urbana agenda kan börja tillämpas i praktiken. Den urbana agendan eftersträvar ett mervärde för unionen och den nationella stadspolitik. Förutsättningarna för detta bör tryggas. Det grundläggande syftet med den urbana agendan är att införa bästa praxis från stadspolitik, bättre lagstiftning och bättre finansiering både på EU-nivå och på nationell nivå. Redan nu finns det exempel på att EU:s urbana agenda har väckt vissa medlemsländer till insikt om att den egna nationella stadspolitik behöver effektiviseras och att det finns behov av bättre lagstiftning och finansiering.

De ursprungliga politiska målen i EU:s urbana agenda bör målmedvetet prioriteras, eftersom det är viktigt att inse att det finns en risk för att de drunknar i de otaliga partnerskapsnätverken.

Invandringen främjar samhällets mångfald

EU:s migrationsagenda syftar till att förbättra kontrollen över migrationen i Europa. I enlighet med målen skyddar EU unionens gränser och bedriver en ansvarsfull invandringspolitik. Arbetet för att främja laglig invandring har en central roll.

Framtidens städer och kommuner är aktörer i internationella nätverk. Migrationen koncentreras till stora städer och tillväxtcentrum. För en liten kommun eller en avfolkningskommun kan invandringen vara en möjlighet att stärka befolkningsunderlaget och verksamhetsförutsättningarna.

Kommunerna bereder sig på konkurrens om kompetent arbetskraft. Smidig praxis som stöder arbetskraftens rörlighet inom EU underlättar rekryteringen av utländsk arbetskraft. Fungerande offentliga tjänster skapar förutsättningar för utländska arbetstagare och deras familjer att stanna i regionen, vilket i sin tur stärker kommunens livskraft. Man bör sprida information om nätverket European Employment Services (EURES) och effektivisera verksamheten i nätverket.

EU och Finland ska ge skyddsbehövande ett högklassigt internationellt skydd. Kommunernas arbete för integration är en viktig del av en framgångsrik invandringspolitik. Det är ytterst viktigt att säkerställa att kommunerna också under kommande finansieringsperiod har möjlighet att använda EU:s finansieringsstöd för integration av tredjelandsmedborgare.

Integrationen och tillståndsförfarandena i anslutning till rekryteringen av tredjelandsmedborgare bör också i fortsättningen höras till de enskilda ländernas befogenheter.

Klimatförändringen,
den cirkulära ekonomin
och energi- och
miljöpolitiken

Rättvist genomförande av skärpta klimat- och energipolitiska mål

Grunderna för EU:s klimat- och energipolitik ingår i klimatpaketet som sträcker sig till år 2030, i klimatstrategin fram till 2050 och i energistrategin och i Europeiska unionens vinterpaket "Ren energi för alla i Europa" (2016). EU har förbundit sig till att minska växthusgasutsläppen med minst 40 procent fram till år 2030 och eftersträvar fram till dess en effektivisering av energianvändningen med cirka 30 procent. Målet är att uppnå klimatneutralitet fram till 2050. Utsläppsminskningarna och kravet på ökad energieffektiviteten kommer att förutsätta omfattande tilläggsåtgärder inom alla samhällssektorer.

Kommunerna har en betydande möjlighet att påverka utsläppen under kommande årtionden genom energiproduktion, byggande, planläggning, planering av transportsystemen och offentlig upphandling. Många europeiska kommuner har till och med ambitiösare klimatmål än EU och strävar efter att vara koldioxidneutrala redan 2030.

Kommunerna och regionerna har en erkänt viktig roll när det gäller genomförandet av klimatmålen. Därför bör kommunernas och regionernas möjligheter att delta i beslutsfattandet stödjas och resurser anvisas för kommunernas och regionernas klimatarbete och åtgärder inom cirkulär ekonomi. Kommunförbundets ambition är jämlikt bemötande av kommuner och privata aktörer, flexibelt metodurval, kostnadseffektivitet och genomförbarhet. De politiska åtgärderna för att stävja klimatförändringen bör genomföras på ett rättvist sätt.

De val och investeringar som görs på lokalnivå för genomförandet av klimatmålen (t.ex. markanvändning, energiproduktion) förutsätter en övergripande granskning av konsekvenserna för miljön, hälsan och ekonomin och förtroende för de långsiktiga målen. I genomförandet av klimat- och energipolitiken bör styrmedlen utnyttjas på ett mångsidigt sätt. Avtal, partnerskap och andra incitament har visat sig ge resultat när det gäller att snabba upp lokala klimat- och energieffektivitetsinsatser. Styrmedlen bör möjliggöra kostnadseffektiva lösningar på lokal nivå som lämpar sig för olika förhållanden. En förutsättning för att kommunerna och regionerna ska kunna nå resultat inom klimat- och energipolitiken är att subsidiaritetsprincipen iakttas.

Anpassning och beredskap inför klimatförändringen förutsätter lokala riskbedömningar och resurser

Trots kraftåtgärder för att stävja klimatförändringen måste regionerna och i synnerhet kommunerna i de olika länderna förbereda och anpassa sig till miljömässiga och samhälleliga förändringar på grund av klimatförändringen. Följderna av klimatförändringen drabbar lokalt kommunerna och deras fastigheter. I EU-politiken styrs åtgärder som gäller anpassningen till klimatförändringen av EU:s strategi för klimatanpassning som godkänts av kommissionen 2013. Kommissionen bedömer som bäst behovet av att uppdatera strategin. I sin bedömning har kommissionen glädjande nog lyft fram och insett kommunernas och regionernas betydande roll och behov när det gäller anpassningsåtgärderna. För att få fart på anpassningsåtgärderna är det i synnerhet viktigt att erbjuda bättre tekniskt stöd, uppdaterade riskbedömningar samt finansiering för de lokala myndigheterna för att stärka anpassningsarbetet.

Kommunernas åtgärder för anpassning till klimatförändringen är en del av den allmänna beredskapen inför den föränderliga miljön och exceptionella förhållanden. Kommunförbundet understöder inte förslaget i kommissionens utvärderingsrapport, enligt vilket alla kommuner bör utarbeta en separat plan för anpassning till klimatförändringen. Däremot är det motiverat att förutsätta att analyser och nödvändiga åtgärder som gäller klimatanpassningen integreras till exempel i organisationens allmänna strategi eller beredskapsplaner, i stället för en ny separat plan.

I den cirkulära ekonomin bör man bedöma de övergripande konsekvenserna för miljön, hälsan och ekonomin

Kommunförbundet understöder i princip implementeringen av åtgärderna för att främja cirkulär ekonomi och övergången från linjär ekonomi. Det är särskilt viktigt att beakta alla skeden i produktionscyklerna och hantera de totala konsekvenserna.

I de fortsatta förhandlingarna som gäller kommissionens handlingsprogram för cirkulär ekonomi är det enligt Kommunförbundet mycket viktigt att kommunernas perspektiv beaktas när Europaparlamentet och rådet utformar sina ställningstaganden så att Europa får en samhälleligt fungerande modell för cirkulär ekonomi. Kommunerna kan erbjuda plattformar för cirkulär ekonomi, till exempel planlägga och skapa områden för affärsverksamhet samt kompetenscentrum för ökat samarbete mellan den offentliga och den privata sektorn. Kommunerna kan skapa nya former av ekosystem, där olika aktörer kan dra nytta av varandras verksamhet.

Syftet med den offentliga avfallshanteringen är att erbjuda heltäckande avfallshanteringstjänster till rimligt pris och förhindra att det uppstår olägenheter för miljö och hälsa

Avsikten med revideringen och genomförandet av avfallsdirektiven är att främja den cirkulära ekonomin. Det här görs genom att restmaterial återanvänds och avfall returneras så effektivt som möjligt tillbaka till materialflödet.

När avfallsdirektiven implementeras är det mycket viktigt att komma ihåg att syftet med den offentliga avfallshanteringen är att säkerställa en kostnadseffektiv avfallshantering på lika villkor och att förebygga risker och olägenheter för hälsan och miljön som härleds från avfall och avfallshantering. En ökad återvinning bör därför basera sig på marknadsefterfrågan och stödja en genuint ekonomisk modell. Åtgärderna bör inte leda till ett återvinningssystem av dålig kvalitet som är dyrt för invånarna. Avfallshanteringen bör å sin sida ordnas så att den stöder motverkandet av klimatförändringen. I samband med avfallshanteringen bör man kunna beakta åtgärdernas livscykel- och klimatkonsekvenser.

Fokus på stöd av verkställandet i miljölagstiftningen

Principen om hållbar utveckling, hög nivå på naturskyddet och förbättring av miljökvaliteten är mål som EU meddelat. Inom EU finns det mer än 200 miljöskydds-direktiv. De gäller vattenskydd, luftvård, kemikalier, naturskydd, bullerbekämpning och avfallshantering. De åtgärder som EU fastställt för att luckra upp unionens lagstiftning (REFIT) har inte i någon stor utsträckning påverkat lagstiftningen inom miljöpolitiken.

EU-lagstiftningen har stor inverkan på kommunens uppgifter som gäller miljön. Direktiven reglerar innehållet i den nationella miljölagstiftningen och därigenom kommunernas verksamhet. Kommunförbundet anser det viktigt att EU:s miljöpolitik stöder medlemsländernas möjligheter att trygga en hållbar användning av naturtillgångarna och en ren miljö.

EU bereder som bäst det åttonde miljöprogrammet. Det verkar som om man inte kommer att uppnå målen för till exempel naturskydd eller vattenskydd inom de angivna tidsfristerna. Det här kommer att innebära att styrmedlen ses över. Kommissionen utvärderar som bäst hur effektiva vattendirektiven är. Enligt Kommunförbundet är lösningen inte att utarbeta ny lagstiftning, utan i stället borde man framöver allt mer koncentrera sig på att effektivt verkställa och utveckla den gällande lagstiftningen. I länder som Finland bör stödet för genomförandet riktas till kommunerna, eftersom de lokala myndigheterna har ett stort ansvar för genomförandet och tillsynen av miljölagstiftningen.

Kommunernas möjligheter att påverka den nationella och överstatliga lagberedningen bör främjas. De speciella förhållandena i Finlands kommuner och landskap bör beaktas i lagstiftningen och andra styrmedel. Det lyckas bäst om det i EU-lagstiftningsprojekt som gäller miljö inte utfärdas direkt bindande förordningar. Till exempel i fråga om naturskydds- och klimatåtgärder har de finländska kommunerna visat att de är föregångare och har hittat effektiva metoder, utan direkta förpliktelser till detta.

Kommuninvånarnas välfärd

Pelaren för sociala rättigheter – social sammanhållning

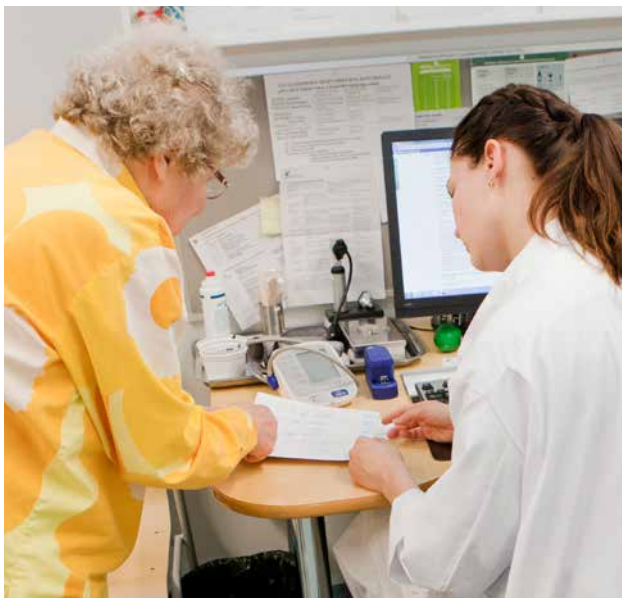
I den europeiska pelaren för sociala rättigheter fastställs 20 principer som främjar medborgarnas lika möjligheter och tillgång till arbetsmarknaden, rättvisa arbetsförhållanden, socialt skydd och delaktighet samt säkrar den sociala tryggheten för arbetstagare som rör sig mellan EU-länderna. Den europeiska pelaren för sociala rättigheter kommer inte att utvidga unionens befogenheter eller uppgifter som ingår i fördragen. Den sociala sammanhållningen har varit en klar prioritering för den nuvarande kommissionen, även om EU:s befogenheter i socialpolitiken begränsas till stöd och komplettering av medlemsländernas verksamhet.

Kommunförbundet understryker att pelaren i bästa fall möjliggör ett utbyte av information och god praxis, inte bara mellan medlemsländerna, utan också mellan den regionala och lokala förvaltningen.

Inom EU har man fokuserat på arbetet för att minska fattigdom och i synnerhet förebyggande av marginalisering bland unga. De främsta metoderna för att minska fattigdomen är att se till att sysselsättningsgraden höjs, den offentliga servicen förbättras och invånarnas arbetsförmåga stöds. Under Europaparlamentets nya mandatperiod kommer målet att minska fattigdomen fortfarande att vara angeläget. Marginalisering medför stora ekonomiska förluster för samhället och mänskligt lidande.

Marginalisering förebyggs bland annat genom stöd för familjer och unga i ett tidigt skede innan problemen har vuxit sig alltför stora. Tidigt stöd inriktas på de individer och grupper som är i en särskilt utsatt situation. Det blir allt viktigare med basservice som håller hög kvalitet och förebyggande åtgärder i rätt tid. Det är också viktigt att stödja vuxnas och äldres delaktighet. Att ha något betydelsefullt att göra ökar välmåendet.

Kommunerna har en nyckelroll när det gäller att minska välfärds- och hälsoskillnaderna mellan befolkningsgrupper och att motarbeta marginalisering. Arbetet som görs i kommunerna för att främja välfärden och delaktigheten är ett utmärkt exempel på förverkligande av den sociala sammanhållningen också på EU-nivå. Ett bra verktyg för att följa välfärdsutvecklingen och skillnaderna i välfärden samt förebyggandet av marginalisering är den elektroniska välfärdsberättelsen som styr kommunens välfärdspolitik.

Hälsa- och sjukvård och eHälsa

Europeiska unionen samarbetar med medlemsstaterna i syfte att förbättra folkhälsan, förebygga sjukdomar och bekämpa faktorer som äventyrar den fysiska och mentala hälsan. Medlemsländerna ansvarar ändå helt och hållet själva för organiseringen och tillhandahållandet av hälso- och sjukvårdstjänster.

För att hälsosystemen ska vara hållbara krävs satsningar på förebyggande verksamhet och på medborgarnas delaktighet. Digitaliseringen av samhället skapar möjligheter för innovationer och utveckling av hälsosektorn. Elektroniska system bidrar till en effektivare användning av resurser och stöder hälso- och sjukvårdspersonalens arbete.

eHälsa är en del av den digitala inre marknaden. Det är ett instrument som effektivt kan bidra till att målen inom hälsopolitiken nås. Instrumentet garanterar hållbara hälsosystem genom kostnadsbesparingar på lång sikt. Därför är det av största vikt att man i EU fäster vikt vid utvecklingen av hälsosystemen. EU:s finansieringsmekanismer bör användas aktivt för att stödja digitaliseringen inom hälsovården och innovationer i samband med digitaliseringen.

Hälsoteknologin är en av Finlands största exportsektorer och det finns ett stort antal företag inom branschen i landet. Finland har utvecklat en rad innovativa tillämpningsprogram inom hälsoteknologin som kan spridas som god praxis i Europa. Möjligheterna som egenvårdstjänsterna innebär för främjandet av hälsa bör tas till vara, och medborgarnas egenvård bör ingå i EU-välfärdsstaternas gemensamma ambitionsnivå.

En viktig del av Finlands strategi för eHälsa är att stärka medborgarnas roll. Myndigheterna ska se till att medborgarna kan ha förtroende för hur deras hälsouppgifter används. Detta förutsätter att myndigheterna iakttar dataskyddsförordningens principer och sörjer för dataskyddet samt god kommunikation.

Jämställdhetsaspekten bör få större vikt inom EU

En av unionens grundläggande rättsprinciper är jämställdhet mellan kvinnor och män. Kommunerna och regionerna har en nyckelroll när det gäller att garantera jämställdheten, och påverkar därför i praktiken EU-medborgarnas vardag. Jämställdhet mellan kvinnor och män, säkerhet och förebyggande av våld på grund av kön är viktigt med tanke på ett socialt hållbart samhälle och också med tanke på livskraften.

Jämställdhet mellan kvinnor och män bör föras fram som en av EU:s grundläggande värderingar. EU bör aktivt främja jämställdheten och attitydpåverkan i alla medlemsländer. De viktigaste målen gäller hållbar ekonomi och jämställdhet, säkerhet och beslutsfattande. Fokus bör också ligga på samordning av arbete och privatliv, sexuell och reproduktiv hälsa samt jämlikhet i fråga om ekonomisk ställning. Invandrarnas ställning bör i synnerhet beaktas. Flickors och kvinnors ställning och säkerhet bör vara centrala värderingar och prioriteringar också i externa relationer. Prioriteringarna bör vara ett genomgående tema och genomföras genom särskilda åtgärder.

Den ekonomiska utvecklingens konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män och den sociala dimensionen och jämställdhetsaspekten bör beaktas och integreras i styrningen av EU:s ekonomiska politik. Jämställdhetens inverkan på utvecklingen av livskraften bör ses som en resurs. Säkerhet och förebyggande av alla former av könsbaserat våld är en grundläggande

rättighet för alla EU-medborgare. Det är nödvändigt att stödja ett effektivt verkställande av Istanbulkonventionen.

För att jämställdhetsmålen ska kunna nås, är det av avgörande betydelse att jämställdhetsaspekten stärks i den europeiska planeringsterminen, i EU:s beslutsfattande och ekonomi, i den jämlika representationen av män och kvinnor och i konsekvensbedömningen av beslut och ekonomi. EU:s jämställdhetsstrategi bör ges ökad prioritet.

I de program inom den nya fleråriga budgetramen som är centrala för jämställdheten (Rights and Values och ESR+) bör tillräcklig prioritet och resurser ges till kommunerna och regionerna för jämställdhetsarbetet.

EU bör betona icke-diskriminering och likabehandling

Likabehandling och lika möjligheter när det gäller arbete, socialt skydd, utbildning, delaktighet och tillgång till varor och tjänster är viktigt för EU-medborgarna. Likabehandling innebär att ingen får diskrimineras på grund av ålder, ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, politisk verksamhet, fackföreningsverksamhet, familjeförhållanden, hälsotillstånd, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller någon annan omständighet som gäller den enskilde som person. Bland annat tillgänglighet och tillgång till service bidrar till jämlikhet i praktiken.

Kommunförbundet anser det viktigt att EU-medborgarnas jämlikhet och främjandet av jämlikhet prioriteras. Minoritetsspråkens ställning bör tryggas. EU bör arbeta för icke-diskriminering av sexuella minoriteter och könsminoriteter. När den digitala strategin genomförs bör möjligheterna för de EU-medborgare som är i en svagare ställning, bland annat äldre, handikappade, mindre bemedlade och de unga, tryggas. Det är viktigt att stödja goda relationer bland befolkningsgrupperna. Icke-diskriminering och främjande av likabehandling bör vara ett genomgående tema inom EU:s alla politikområden. Det är ytterst önskvärt att EU bidrar till att öka medvetenheten och påverkar attityderna i en positiv riktning.

I praktiken är det i stor utsträckning i kommunerna och regionerna som jämlikheten förverkligas. Finlands diskrimineringslag är redan mycket täckande och gäller organisationer inom hela kommunkoncernen i egenskap av arbetsgivare, myndigheter, tjänsteleverantörer och utbildningsanordnare. Någon ny EU-lagstiftning som ytterligare skulle öka kommunernas skyldigheter bör inte utfärdas.

Det är viktigt att den nya fleråriga budgetramen (bland annat genom Rights and Values och ESR+-programmen) stöder arbetet för likabehandling i kommunerna och regionerna och möjligheterna till nätverkande på europeisk nivå.

Utbildningspolitik

En utbildningspolitik av hög kvalitet är ett mål för hela Europa

Det finländska kommunbaserade utbildningssystemet är gediget, högklassigt och har också uppmärksammats internationellt. Det baserar sig på jämlikhet och likabehandling för elever och studerande och på utbildningsanordnarnas starka autonomi inom ramen för lagstiftningen. Det finländska utbildningssystemet och dess styrkor bör få synlighet i den internationella EU-diskussionen.

I formuleringen av EU:s riktlinjer och rekommendationer är det viktigt att den nationella, och i Finland den kommunala beslutanderätten kvarstår inom utbildningen, kulturen, bildningsväsendet och idrotts- och ungdomsarbetet. Kommunerna och regionerna bör kunna fatta beslut om verksamheten enligt de lokala förhållandena och förutsättningarna.

I EU:s framtidsdiskussion betonas vikten av att modernisera utbildningssystemen. Det instrumentella värdet av utbildning när det gäller arbetskraft för arbetslivet har getts stor vikt inom EU. Utöver den arbetskraft som utbildningen tar fram bör man också inse utbildningens fostrande och kulturella värde.

Erasmus-programmet har en stor betydelse för de studerandes mobilitet och möjligheter till internationalisering. Fokus i det nya Erasmus-programmet är på att stärka den inkluderande aspekten, innovationsförmågan och spetskompetensen på europeisk nivå. Det är viktigt att inse kopplingen mellan EU:s strategiska utbildnings-samarbete och EU:s ungdomsstrategi (2019-2027). Livslångt lärande, de unga och motion och idrott är viktiga element i det tidigare Erasmus-programmet. Programmet har i hög grad bidragit till Europas konkurrenskraft och ekonomiska tillväxt och stärkt ett aktivt medborgarskap, demokrati och jämställdhet. Kommunförbundet anser liksom kommissionen att mobiliteten bland elever och studerande inom olika utbildningsformer bör breddas och struktureras.

Unionen och medlemsländerna bör främja kommissionens och Europeiska rådets mål enligt vilket fler EU-medborgare än i dagsläget ska tala minst två främmande språk utöver sitt modersmål. Det här innebär att man förutom i undervisningsspråket strävar efter en nivå som obehindrad användare i minst ett av de europeiska språken och en nivå som självständig användare i ett tredje språk.

Yrkesutbildningen tar sikte på framtiden

I EU-politiken betraktas yrkesutbildning och kompetensutveckling i hög grad som instrument för att främja sysselsättningen och finna lösningar på problem i samband med matchning av utbud och efterfrågan på arbetskraft och marginalisering. Enligt Kommunförbundets åsikt bör yrkesutbildningen i synnerhet lägga vikt vid de ungas yrkesutbildning och livslånga lärande. Den yrkesinriktade utbildningen bör ge möjlighet till fortsatta studier på högskolenivå. I utbildningssystemet får det inte finnas hinder för fortsatta studier.

EU-politiken betonar också läroavtalsutbildning i kontrast till utbildning vid läroanstalt för yrkesutbildning. Finland har genomfört reformer i yrkesutbildningen för att svara på de utmaningar som framtidens arbetsliv för med sig när det gäller utvecklingen av såväl ungas som vuxnas yrkeskompetens. Reformen av yrkesutbildningen ger nya möjligheter att utveckla lärande i olika inlärningsmiljöer och att skapa flexibla och individuella studievägar.

I stället för läroavtalsutbildning framhåller Kommunförbundet nya sätt att kombinera lärande i olika inlärningsmiljöer (läroanstalters verkstäder, virtuell och simulerad miljö, nätbaserade studier, inläring på en arbetsplats) så att den studerande får bästa möjliga allmänbildande kunskaper och yrkesfärdigheter såväl för dagens arbetsliv som för framtiden. En effektiv och resultatinkriktad

studiehandledning förebygger avhopp från skolan och säkrar tillräckliga kunskaper för arbetslivet och fortsatta studier.

EU identifierar och erkänner det kommunalt anknutna yrkesutbildningssystemet i Finland. Kommunerna är de huvudsakliga anordnarna och finansörerna av yrkesutbildningen. Kommunförbundet representerar i egenskap av intressebevakare för kommunerna också de kommunalt anknutna anordnarna av yrkesutbildning.

Kulturpolitiken främjar välfärden

Kommunförbundet stöder en bred tolkning och användning av begreppet kultur i EU:s politik-områden. De sociala, ekonomiska och välfärdsfrämjande möjligheter som kulturen för med sig bör beaktas i linje med programförslaget Kreativa Europa. Välfärden kan främjas genom att stärka den lokala och regionala identiteten och individens och lokalsamhällenas verksamhetsförutsättningar och genom att uppmuntra aktiv delaktighet.

Det regionala samarbetet inom kultur, den lokala kulturverksamheten och nätverksbildningen bör stärkas. Kompetensutveckling och förbättrade verksamhetsförutsättningar inom kultursektorn ökar möjligheterna att utnyttja konst och kultur som en del av social- och hälsovårdstjänsterna, småbarnspedagogiken och undervisningstjänsterna. Det är viktigt att stöd från EU:s strukturfonder går till kulturprojekt.

Ungdoms- och idrottspolitik ger mångsidig nytta

EU främjar ungdomsutbyte och utbytesprogram för socialpedagogiska handledare och sporrar ungdomar att medverka till förverkligandet av en levande demokrati i Europa. EU bidrar till att främja idrottsverksamheten i Europa. I ungdoms- och idrottsfrågorna har medlemsländerna fortfarande huvudsakliga befogenheter.

Det är förenligt med de finländska ungdomarnas, ungdomsarbetarnas och kommunernas intressen att utöka medverkan i EU:s ungdomsprogram. Ungdomsfrågorna har fått en allt större synlighet i och med Europa 2020-strategins flaggskeppsinitiativ Unga på väg. Initiativet utgör en politisk och strategisk ram för ungdomsfrågorna.

Målen förutsätter samarbete och en noggrann samordning av politikområden för att klargöra vilka åtgärder som behövs dels på EU-nivå och dels i medlemsländerna. Lissabonfördraget ger goda möjligheter att i ett brett perspektiv beakta motionens och idrottens särdrag, såsom idrottens samhälleliga och pedagogiska uppgift.

Digitalisering på frammarsch

Den snabba utvecklingen inom den digitala ekonomin innebär både möjligheter och utmaningar för EU-medlemsländerna och hela Europa. För att EU ska kunna konkurrera på jämlikare villkor med USA och framöver också allt mer med Kina, bör EU utgöra ett mycket enhetligare samarbetsområde för digital ekonomi än i dagsläget. Det finns skäl att snabba på förverkligandet av den digitala inre marknaden.

Strategin för den digitala inre marknaden påverkar kommunernas verksamhetsmiljö på många sätt. Bland annat följande områden berör kommunerna: öppna data, certifierade molntjänster, elektroniska hälsotjänster, digital upphandlingspraxis, trafikplanering, smarta mått inom energibranschen, upphovsrättslagstiftning, dataskydd och digital arkivering.

Digitala tjänster, e-tjänster och kunskapsledning förutsätter snabba, störningsfria bredbandsanslutningar som ska nå också de orter där de kommersiella förutsättningarna i dagsläget inte stöder en utbyggnad av nätet. Offentligt stöd behövs på områden där marknaden inte fungerar. När fibernät byggs bör man i första hand välja en så kallad Open Access-modell där nätinnehavaren, till exempel ett regionalt andelslag, ger alla intresserade operatörer möjlighet att erbjuda tjänster för slutanvändaren. Existerande optiska fibernät bör öppnas för konkurrens. I praktiken innebär detta att man i fråga om så kallad svartfiber aktivt bör stödja företagsmodeller för öppet marknadstillträde.

Kommunerna bör tydligt tas i beaktande i genomförandet av strategin för den digitala inre marknaden. Kommunerna producerar centralt just de tjänster där kommissionen anser att de digitala lösningarna kommer att ha en viktig plats: sociala tjänster, hälsosektorn, bildningssektorn och kulturen.

Den snabba tekniska utvecklingen innebär också stora utmaningar för den politiska verksamheten och lagstiftningen med tanke på att nå balans mellan den nytta tekniken ger och demokrati och mänskliga rättigheter. Ökade resurser behövs för kompetensutveckling, utbildning och livslångt lärande.

Alla nivåer, allt från användare och internetleverantörer till tillverkare av utrustning måste satsa allt mer på dataskydd. Minimikrav för dataskydd i fråga om utrustning som kopplas till internet och sanktioner för försummelse bör fastställas genom lagstiftning.

Den kommunala ekonomin i EU:s finans- och skattepolitik

Den europeiska ekonomin har utvecklats gynnsamt under den senaste tiden, trots att enskilda medlemsländer haft problem med balanseringen av de offentliga finanserna. Under följande EU-parlamentsperiod måste EU fortfarande fatta beslut för att åstadkomma ekonomisk tillväxt, förbättra sysselsättningen och säkerställa en hållbar offentlig ekonomi.

EU har nu under flera år sedan finanskrisen tillämpat en starkare samordning av den ekonomiska politiken. Ännu vet man i praktiken inte vilken effekt den nya regleringen har haft på den ekonomiska aktiviteten, de offentliga finanserna, sysselsättningen eller finansieringsriskerna. I princip finns det inget behov av ny eller strängare reglering, snarare bör man klargöra de gällande reglerna när det gäller den europeiska planeringsterminen.

En effektiv ekonomisk styrning förutsätter att den lokala och regionala nivån bättre beaktas i den europeiska planeringsterminen. Budgetövervakningen får dock inte stramas åt ytterligare. Kommunerna ska också i fortsättningen självständigt få fatta beslut om innehållet i sina budgetar. Kommissionens roll är att säkerställa att medlemsländernas ekonomiska politik inte äventyrar en klanderfri verksamhet för den ekonomiska och monetära unionen.

Inom beskattningen finns det inom EU fortfarande många möjligheter att öka och samordna det internationella samarbetet för bekämpningen av aggressiv skatteflykt. För kommunerna som skattetagare är det viktigt att finansieringen av de offentliga tjänsterna tryggas under alla omständigheter. Finland bör förhålla sig samarbetsinriktat till OECD:s och EU:s åtgärder på skatteområdet. Samtidigt bör man ändå säkerställa att EU:s åtgärder för att bekämpa skatteflykt inte minskar Finlands skatteinkomster. Med tanke på mervärdesskatten är det viktigt att bevara de särskilda artiklar i mervärdesskattedirektivet som gäller kommunerna.

Kommunerna och Europas inre marknad

Kommunerna drar nytta av en fungerande inre marknad. Det uppstår lätt spänningar och konflikter mellan å ena sidan den nordiska modellen som baserar sig på omfattande offentlig serviceproduktion och kommunernas starka roll, och å andra sidan lagstiftning som gäller den inre marknaden och konkurrensregler. I politiken för den inre marknaden, konkurrenspolitiken och rättspraxis har man inte i tillräckligt hög grad uppmärksammat vilka verkliga effekter dessa konflikter har på kommunalförvaltningen.

Offentliga upphandlingar – ytterligare bindande lagstiftning behövs inte

Den offentliga upphandlingen har stor ekonomisk betydelse både nationellt och inom EU. Enligt bedömningar utgör den offentliga upphandlingen i EU-länderna cirka 17 procent av medlemsländernas sammanräknade BNP. EU-lagstiftningen om offentlig upphandling reviderades år 2014.

Kommunförbundet anser att den nuvarande EU-lagstiftningen som baserar sig på upphandlingsdirektiven är mycket sträng ur de regionala aktörernas synpunkt och att den bör luckras upp. Ytterligare bestämmelser om till exempel e-fakturerings gör regleringen ännu stramare och mer bindande. Lagstiftningen om offentlig upphandling bör inte göras till speciallagstiftning när det gäller rättsområden som hittills avgjorts av medlemsländerna själva, exempelvis inom avtals- och förvaltningsrätt eller den administrativa verksamheten, inklusive ekonomiförvaltningen. Det finns inget behov av bindande tillägsbestämmelser på EU-nivå inom dessa områden.

Tillämpningsområdet för lagstiftningen som baserar sig på upphandlingsdirektiven bör inte utvidgas. Särskild vikt bör fästas vid en förenkling av lagstiftningen, till exempel behöver reglerna som gäller ramavtal luckras upp. Dessutom bör man fästa uppmärksamhet på förhållandet mellan kommunsamarbetet och upphandlingslagstiftningen samt lagstiftningen som gäller anknutna enheter, vilket har en inverkan på de regionala verksamhetsförutsättningarna.

Statligt stöd – marknaden får inte snedvridas

Till statliga stöd räknas alla företagsstöd som beviljas av medlemsländerna, kommunerna eller motsvarande offentliga instanser. Reglerna för statligt stöd bör kunna tolkas så att kommunen enligt egen prövning ska kunna sköta uppgifterna inom sitt verksamhetsområde när det är klart att detta inte snedvrider marknaden.

Reglerna för statligt stöd är direkt tillämplig rätt i medlemsländerna och Kommunförbundet anser därför att man särskilt bör se till att reglerna lätt ska kunna tillämpas av regionala aktörer. Exempelvis begreppet ekonomisk verksamhet och gränsöverskridande intresse behöver klargöras. Reglerna får inte öka den administrativa bördan för de myndigheter som tillämpar dem.

 Kuntaliitto
Kommunförbundet

.....
Finlands Kommunförbund
Andra linjen 14, 00530 Helsingfors
Telefon +358 9 7711
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi
www.kommunforbundet.fi

Helsingfors 2019